

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

-----

๑. ความเป็นมา/ พระราชดำริ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานมาประทับแรม ณ พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จังหวัดนราธิวาส ในระหว่างวันที่ ๑๘ สิงหาคม ถึง ๓ ตุลาคม ๒๕๒๔ พระองค์ได้เสด็จเยี่ยมราษฎรโดยทั่วไปในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ทรงทอดพระเนตรเห็นสภาพพื้นที่และความจำเป็นที่จะยกระดับความเป็นอยู่ ภาวะเศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่จังหวัดให้ดีขึ้น จึงทรงมีพระราชดำริและพระราชกระแสรับสั่งต่อเจ้าหน้าที่และผู้ติดตามเสด็จ ให้พิจารณาปรับปรุงกิจการ พัฒนา ด้านต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาพื้นที่พรุ โดยมีพระราชกระแสรับสั่งต่อ หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ องคมนตรี นายชิต นิลพานิช ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส นายเล็ก จินดาสงวน ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทาน นายวารินทร์ บุษบรรณ และข้าราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ด้วยพื้นที่จำนวนมากในจังหวัดนราธิวาสเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำมีน้ำขังตลอดปี ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ กลสิกรจำนวนมากไม่มีที่ทำกิน แม้เมื่อระบายน้ำออกหมดแล้วยังยากที่จะใช้ประโยชน์ทางการเกษตรให้ได้ผล ทั้งนี้เนื่องจากดินมีสารไพไรท์ทำให้เกิดกรดกำมะถัน เมื่อดินแห้งทำให้เกิดดินเปรี้ยว ควรปรับปรุงดินให้ดีขึ้น ดังนั้นจึงเห็นสมควรที่จะมีการปรับปรุงพัฒนาโดยให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการศึกษาและพัฒนาพื้นที่พรุร่วมกันแบบผสมผสาน และนำผลสำเร็จของโครงการไปเป็นแบบอย่างในการที่จะพัฒนาพื้นที่พรุในโอกาสต่อไป

การสนองพระราชดำริ ได้มีการร่วมประชุมระหว่างจังหวัดนราธิวาส และสำนักงาน กปร. โดยมีหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ เป็นประธาน เพื่อกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดตั้งโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนา โดยให้ชื่อว่า “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง” สำนักงาน กปร. ได้นำนโยบายดังกล่าวไปประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาปัญหาในพื้นที่และสรุปเป็นข้อเสนอแนะโครงการ ขออนุมัติจากคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) และได้อนุมัติหลักการเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๒๕

๒. การสนองพระราชดำริ/ การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

งานวิชาการเกษตร รับผิดชอบทางด้านงานวิจัยพืชและระบบการปลูกพืช ได้กำหนดเป้าหมายการวิจัยไว้ ดังนี้

การปลูกยางพารา ศึกษา วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีการปลูก การใช้ประโยชน์ในพื้นที่สวนยาง การผลิตยางแผ่นดิบและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ยางในรูปแบบต่างๆ ถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรนำไปทำแบบเกษตรอุตสาหกรรมในครัวเรือน ในพื้นที่หมู่บ้านบรือวารและศูนย์สาขา เพื่อเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้น

การปลูกพืชผัก ศึกษา วิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูก การผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษเพื่อบริโภคในท้องถิ่น และทดแทนการนำเข้าจากเขตอื่น ศึกษาและรวบรวมพันธุ์ผักและสมุนไพรพื้นเมือง

การปลูกไม้ดอก - ไม้ประดับ ศึกษา วิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูก และผลิตไม้ดอก-ไม้ประดับ เป็นพื้นที่ตัวอย่างในการผลิตไม้ดอก-ไม้ประดับ เพื่อทดแทนการนำเข้า และศึกษาไม้ดอก-ไม้ประดับพื้นเมืองเพื่อเป็นการค้า ผลิตพันธุ์ไม้ดอก-ไม้ประดับแจกจ่ายแก่เกษตรกร

การปลูกพืชแบบผสมผสาน ศึกษาและทดสอบการนำระบบการปลูกพืชแบบผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่มาใช้ เพื่อเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรนำไปปฏิบัติ

การเพาะเห็ด ศึกษา ทดลอง และวิจัยการนำวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่นมาเพาะเห็ด แล้วขยายผลไปสู่เกษตรกรเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

- สนองพระราชดำริที่พระราชทานให้ไว้ในงานดำเนินงานศึกษา และพัฒนาให้ครบถ้วนและถูกต้อง โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาในเชิงคุณภาพให้มากยิ่งขึ้น

- แก้ไขปัญหาความยากจน และผลกระทบที่เกิดจากสภาวะเศรษฐกิจถดถอยของประชาชนในกลุ่มเป้าหมายให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถ และโอกาสในการพึ่งตนเองไปพร้อมกับการยกระดับรายได้ และคุณภาพชีวิต

- ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานขยายผลด้วยมาตรการต่างๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการขยายผลในรูปแบบการท่องเที่ยวในเชิงศึกษา พัฒนา และการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง และประชาสังคม

- ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการดำเนินงานโดยยึดหลักการโครงการพระราชดำริ และการปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทเป็นแนวทางการดำเนินงานโดยการใช้แผนเป็นเครื่องมือชี้แจงการดำเนินงาน

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- ศึกษาและวิจัยหาพันธุ์พืชที่เหมาะสมได้ดีที่จะปลูกในพื้นที่พรุ หมู่บ้านบริวาร และพื้นที่ที่ทรงมีพระราชดำริให้ขยายผล

- เพื่อนำผลการศึกษาและพัฒนาไปเป็นแบบอย่างใช้กับโครงการพัฒนาแหล่งอื่นๆ ต่อไป

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

(๑) บริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- สวนยางเขาสำนัก ตำบลกะลุวอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

(๒) พื้นที่ศูนย์สาขา

- สวนยางทักษิณราชนิเวศน์ ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐานชั้นนอกของพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์
- หมู่บ้านปีแฉมุดอ ตำบลบุกิต อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส
- หมู่บ้านปศุสัตว์- เกษตรมูโนะ ตำบลโฆสิต อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
- บ้านยูโย และบ้านโคกอิฐ - โคกโน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

(๓) พื้นที่หมู่บ้านบริวาร ๑๑ หมู่บ้าน หมู่บ้านรอบศูนย์

(๔) หมู่บ้านถ่ายทอดเทคโนโลยี

- นิคมสหกรณ์บาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส
- พื้นที่พรุแม่แฝ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
- พื้นที่ลุ่มน้ำบางนรา จังหวัดนราธิวาส

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

(๑) บริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- สวนยางเขาสำนัก ตำบลกะลุวอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

(๒) พื้นที่ศูนย์สาขา

- สวนยางทักษิณราชนิเวศน์ ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐานชั้นนอกของพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์
- หมู่บ้านปีแฉมุดอ ตำบลบุกิต อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส
- หมู่บ้านปศุสัตว์- เกษตรมูโนะ ตำบลโฆสิต อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

- บ้านยูโย และบ้านโคกอิฐ – โคกโน อำเภอดงหลวง จังหวัดนราธิวาส
- (ก) พื้นที่หมู่บ้านบริวาร ๑๑ หมู่บ้าน หมู่บ้านรอบศูนย์
- (ข) หมู่บ้านถ่ายทอดเทคโนโลยี
- นิคมสหกรณ์บาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส
- พื้นที่พรุแฉะ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
- พื้นที่ลุ่มน้ำบางนรา จังหวัดนราธิวาส

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ กรมพัฒนาที่ดิน

๕.๒ หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑ งบปกติกรมวิชาการเกษตร

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๔๕๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ งบอื่นๆ (ระบุ)

- กปร.
- มูลนิธิชัยพัฒนา

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ในปี ๒๕๖๒ มีเป้าหมายดำเนินงานโครงการฯ ในกิจกรรมฝึกอบรมเกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ พื้นที่ศูนย์สาขา และพื้นที่อื่นๆ (พื้นที่ซึ่งมีพระราชดำริให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ เข้าดำเนินการ) ตลอดจนเกษตรกรทั่วไปที่มีความสนใจ จำนวน ๓ หลักสูตร ๒๐๐ ราย ดังนี้

๗.๑.๑ หลักสูตร “การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชผัก-พืชไร่”

เป้าหมายเกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย มีเกษตรกรเข้าร่วมการอบรม จำนวน ๓๐ ราย เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้นและได้รับคะแนนหลังการฝึกอบรมตั้งแต่ ๗๐ เปอร์เซนต์ จำนวน ๓๐ ราย คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซนต์

๗.๑.๒ หลักสูตร “การใช้สารชีวภัณฑ์ในการควบคุมศัตรูพืช”

เป้าหมายเกษตรกร จำนวน ๕๐ ราย มีเกษตรกรเข้าร่วมการอบรม จำนวน ๕๐ ราย เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้นและได้รับคะแนนหลังการฝึกอบรมตั้งแต่ ๗๐ เปอร์เซนต์ จำนวน ๕๐ ราย คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซนต์

๗.๑.๓ หลักสูตร “การผลิตก้อนเชื้อเห็ด”

เป้าหมายเกษตรกร จำนวน ๑๒๐ ราย มีเกษตรกรเข้าร่วมการอบรม จำนวน ๑๒๐ ราย เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้นและได้รับคะแนนหลังการฝึกอบรมตั้งแต่ ๗๐ เปอร์เซนต์ จำนวน ๑๒๐ ราย คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซนต์

๗.๒ กิจกรรมแปลงต้นแบบ/ แปลงสาธิต

๗.๒.๑ การปลูกยางพาราและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ว่างระหว่างแถวยางพารา

ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการปฏิบัติดูแลรักษาแปลงยางพารา พืชร่วมยาง และพืชแซมยาง อย่างต่อเนื่องในพื้นที่โครงการสวนยางเขาสำนัก, โครงการสวนยางทักษิณราชนิเวศน์ และบริเวณงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จำนวน ๒๓๙ ไร่ ตามแผนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การใส่ปุ๋ย, การกำจัดวัชพืช, การป้องกันกำจัดโรคและแมลง ฯลฯ พืชที่ปลูกเป็นพืชแซมและพืชร่วมยาง ได้แก่ ลองกอง, มังคุด, จำปาตะ, หวายระหว่างแถวยาง จำนวน ๓ แถว, สละ, ระกำหวาน, หน่าวัว, ดาหลา, พืชสมุนไพร เช่น พญายอ ขลุ หน่าหวูดแมว บอระเพ็ด เป็นต้น

แปลงยางพารา งานวิชาการเกษตร พืชที่ปลูกแซมยางมี

๑. ระกำมีจำนวน ๒๐๘ ต้น แบ่งเป็น ๑๓ แถว ๆ ละ ๑๖ ต้น ระยะเวลาในการเก็บผลผลิตตั้งแต่ติดผลจนถึงผลสุกใช้ระยะเวลา ๘ เดือน ใน ๒ ปี เก็บได้ ๓ ครั้ง น้ำหนักที่ได้ ๔-๖ กิโลกรัม/๑ ทะลาย
๒. หวายระหว่างแถวยาง จำนวน ๓ แถว

แปลงพื้นที่โครงการสวนยางเขาสำนัก พืชที่ปลูกแซมยางมี

๑. สละเนืวนง มีจำนวน ๑๘๗ ต้น
๒. ระกำหวาน มีจำนวน ๖๕๘ ต้น

ผลผลิตยางพารา ในพื้นที่โครงการสวนยางเขาสำนัก, โครงการสวนยางทักษิณราชนิเวศน์ และบริเวณงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ช่วงปี ๒๕๖๒

๑. พื้นที่งานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง มีน้ำหนักผลผลิต จำนวน ๒๑๘ กิโลกรัม
๒. พื้นที่โครงการสวนยางเขาสำนัก มีน้ำหนักผลผลิต จำนวน ๑,๗๕๗ กิโลกรัม
๓. พื้นที่โครงการสวนยางทักษิณราชนิเวศน์ มีน้ำหนักผลผลิต จำนวน ๒๕๔ กิโลกรัม

๗.๒.๒ การปลูกพืชผัก-พืชไร่ ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการปลูกและปฏิบัติดูแลรักษา

แปลงพืชผัก-พืชไร่แบบสลับหมุนเวียนตามฤดูกาลและความต้องการของตลาด จำนวน ๑๐ ไร่ พืชที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพดหวาน, ผักกวางตุ้ง, พริกชี้หนู และผักไร้ดิน จำนวน ๓ แปลงปลูก พืชที่ปลูกได้แก่ ผักบุ้ง, ผักกวางตุ้ง, ผักกวางตุ้งได้หวัน และผักคะน้า เป็นต้น

การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชผัก/พืชไร่ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในยามวิกฤติตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โครงการสวนยางเขาสำนัก ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชสำรอง เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โดยได้เมล็ดพันธุ์พืชที่เกษตรกรมีความต้องการ และเหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ในการปลูกเป็นแหล่งเก็บสำรองเมล็ดพันธุ์ เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน และให้การสนับสนุนเกษตรกรที่สนใจ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ได้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชที่สามารถแจกจ่ายให้แก่เกษตรกร ดังนี้

๑. พริกชี้ พื้นที่ปลูก ๐.๘ ไร่
  - ได้เริ่มเพาะเมล็ด วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑
  - แยกใส่ถุงเพาะ วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒
  - ลงปลูกในแปลง วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
  - เก็บเมล็ดพันธุ์น้ำหนักสด จำนวน ๒.๑ กิโลกรัม (อยู่ในช่วงกำลังเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์)
๒. ถั่วหรั่ง พื้นที่ปลูก ๑.๔๖ ไร่
  - ลงปลูกในแปลง วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
  - เก็บเมล็ดพันธุ์ วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ น้ำหนักสด จำนวน ๒๕ กิโลกรัม

- ปลูกครั้งที่ ๒ ในเดือน สิงหาคม ๒๕๖๒

๓. ถั่วพู พื้นที่ปลูก ๑.๑๕ ไร่

- ลงปลูกในแปลง วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๒ (ต้นแห้งเสียหายหมดทั้งแปลง เนื่องจากเครื่องสูบน้ำเสีย)

- ลงปลูกในครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ (ยังไม่ได้เก็บผลผลิต)

๔. ถั่วพู พื้นที่ปลูก จำนวน ๑ แปลง ปลูกในพื้นที่ของงานวิชาการเกษตร สามารถเก็บผลผลิตได้ น้ำหนักแห้ง จำนวน ๘.๙ กิโลกรัม

๕. มันขี้หนู พื้นที่ปลูก ๑.๑๕ ไร่

- ลงปลูกในแปลง วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๒

- เก็บเมล็ดพันธุ์ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๒

๖. พักแพง พื้นที่ปลูก จำนวน ๑ แปลง ปลูกในพื้นที่งานวิชาการเกษตร

- เก็บผลผลิตได้น้ำหนักแห้ง จำนวน ๑.๓ กิโลกรัม (กำลังอยู่ในช่วงเก็บเกี่ยว)

๗.๒.๓ การปลูกไม้ดอก-ไม้ประดับ ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการปฏิบัติดูแลรักษาแปลง

ไม้ดอก-ไม้ประดับอย่างต่อเนื่องในพื้นที่โครงการสวนยางเขาสำนัก และบริเวณงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จำนวน ๘ ไร่ ตามแผนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การใส่ปุ๋ย, การกำจัดวัชพืช, การป้องกันกำจัดโรคและแมลง ฯลฯ พืชที่ปลูก ได้แก่ มะลิ ชิงแดง ดาหลา เฮลิโกเนีย จิ้ง เฟอร์นโบมมะขาม กระถือ ปาล์มบังสุรย์ บอนสี และคล้า เป็นต้น

โครงการพัฒนาการผลิตพืชสวนประดับในภาคใต้

โครงการสวนยางเขาสำนัก ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร. โดยได้ทำการนำพันธุ์ไม้ดอกมาทดลองปลูกในพื้นที่โครงการสวนยางเขาสำนัก พื้นที่ประมาณ ๒ ไร่ เป็นการทดลองไม้ดอกกลางแจ้ง จำนวน ๓ ชนิด และไม้ในโรงเรือน จำนวน ๔ ชนิด จากการทดลองปลูกไม้ดอก ดอกโต สีดอกสีสดใสสวยงาม โดยเฉพาะดอกแกลดีโอลด์ส ปทุมมา ชิงแดง กระถือ กระเจียว ดาหลา ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นเชิงพาณิชย์ได้ และได้ดำเนินการขยายหัวพันธุ์ไม้ดอกเพื่อปลูกในรุ่นต่อไป ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ได้ดำเนินการลงปลูกไม้ดอกจากหัวพันธุ์ที่ได้เก็บมาจากรุ่นที่แล้ว และได้ดำเนินการลงปลูกไม้ใบ เพื่อจะได้ขยายต้นพันธุ์ไม้ใบอีกด้วย

แปลงที่ ๑

- วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ได้ลงปลูกปทุมมาขาวใหญ่ จำนวน ๓ แปลง ๆ ละ ๕๐ หัว จำนวน ๑๕๐ หัว

- วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ได้ลงปลูกกระเจียวส้ม จำนวน ๖ แปลง ๆ ละ ๕๐ หัว จำนวน ๓๐๐ หัว

- วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ได้ลงปลูกแกลดีโอลด์ส จำนวน ๒ แปลง ๆ ละ ๕๐ หัว จำนวน ๑๐๐ หัว

- วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ได้ลงปลูกไผ่ฟิลิปปินส์ จำนวน ๒ แปลง ๆ ละ ๒๕ ต้น จำนวน ๕๐ ต้น

แปลงที่ ๒

- วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ได้ลงปลูกแกลดีโอลด์ส จำนวน ๗ แปลง ๆ ละ ๔๒ หัว จำนวน ๒๙๐ หัว

- วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ได้ลงปลูกปทุมมาขาวใหญ่ จำนวน ๘ แปลง ๆ ละ ๔๐ หัว จำนวน ๓๒๐ หัว

- วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ได้ลงปลูกปทุมมาสวิทเลดี้ จำนวน ๕ แปลง ๆ ละ ๔๐ หัว จำนวน ๒๐๐ หัว

๗.๒.๔ การปลูกพืชแบบผสมผสาน ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการปฏิบัติดูแลรักษาแปลง พืชแบบผสม ผสานอย่างต่อเนื่องในพื้นที่โครงการสวนยางเขาสำนัก และบริเวณงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษา การพัฒนาพืกลูกทองฯ จำนวน ๔ ไร่ ตามแผนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การใส่ปุ๋ย, การกำจัดวัชพืช, การป้องกัน กำจัดโรคและแมลงฯลฯ พืชที่ปลูก ได้แก่ มะพร้าว น้ำหอม ละมุด ฝรั่ง ชมพู กระท้อน กล้วย และมีการปลูก พืชผัก-พืชไร่

๗.๒.๕ การเพาะเห็ด ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการผลิตก้อนเชื้อเห็ดประมาณ ๑๘,๐๐๐- ๒๐,๐๐๐ ก้อน/ปี ได้แก่ ก้อนเชื้อเห็ด นางนวล, ก้อนเชื้อเห็ดหูหนู, ก้อนเชื้อเห็ดยานางิ, ก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้า รวมทั้งได้ผลิตหัวเชื้อเห็ดนางรมภูฐาน ได้ให้การสนับสนุนก้อนเชื้อเห็ดตามโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในโรงเรียน และโครงการอื่นๆ ที่ได้ขอความอนุเคราะห์ ใช้ในโครงการทฤษฎีใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพืกลูกทองฯ และได้ใช้ก้อนเชื้อเห็ดในการเปิดดอกในโรงเปิดดอกสำหรับเกษตรกรและผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมงาน

- วัสดุในการทำก้อนเชื้อเห็ด มีดังนี้ ขี้เถ้าขี้เถ้าปาราแห้งสนิท ๑๐๐ กิโลกรัม รำละเอียด ๖-๘ กิโลกรัม ข้าวโพดป่น ๓-๕ กิโลกรัม ปูนยิบซั่ม ๑ กิโลกรัม และดีเกลือ ๐.๒ กิโลกรัม

- นำวัสดุทั้งหมดมาผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน พรหมด้วยน้ำสะอาดให้มีความชื้นพอเหมาะ (ใช้มือ กำวัสดุเพาะที่ผสมดีกันแล้ว บีบให้แน่น โดยไม่มีน้ำไหลออกมา)

- บรรจุใส่ถุงพลาสติกสำหรับเพาะเห็ดให้แน่น น้ำหนักประมาณ ๘๐๐-๑๐๐๐ กรัม/ถุง ใส่คอ พลาสติกจุกด้วยสำลีและปิดฝาจากพลาสติก

- นำก้อนเชื้อเห็ดที่ได้ไปนั่งฆ่าเชื้อภายใน ๒๔ ชั่วโมง เป็นเวลา ๔ ชั่วโมงนับแต่น้ำเดือด

- นำก้อนเชื้อเห็ดที่หนึ่งได้ออกจากถังหนึ่ง ทิ้งไว้ให้เย็น ทำการถ่ายเชื้อเห็ดที่เจริญเต็มที่ในเมล็ด ธิญพืชประมาณ ๑๕-๒๐ เมล็ด/ก้อน

- นำก้อนเชื้อเห็ดที่ถ่ายเชื้อเห็ดเรียบร้อยแล้ว ไปบ่มก้อนเชื้อต่อไป

- การบ่มเชื้อ หลังจากถ่ายเชื้อเห็ดลงในถังก้อนเชื้อแล้ว นำไปบ่มในโรงเรือนที่อากาศถ่ายเทได้ สะดวก อุณหภูมิประมาณ ๒๙-๓๒ องศาเซลเซียส เพื่อให้เส้นใยเจริญเต็มก้อน โดยใช้เวลาประมาณ ๒๘-๓๐ วัน ขึ้นอยู่กับชนิดของเห็ด ในระหว่างการบ่มก้อนเชื้อจะต้องหมั่นดูแลความสะอาด ไม่ให้มีแมลงสาบ มด เข้ามา ทำลายก้อนเชื้อเห็ด

- การเปิดดอกและการเก็บเกี่ยว หลังจากเส้นใยเชื้อเจริญเต็มที่แล้ว ให้นำก้อนเห็ดเข้าในโรง เปิดดอกที่มีอุณหภูมิประมาณ ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส รดน้ำวันละ ๒ ครั้ง เห็ดก็จะทยอยออกดอก สามารถเก็บ ผลผลิตได้

- ผลการดำเนินงานผลิตก้อนเชื้อเห็ด มีดังนี้

เห็ดนางฟ้า	จำนวน ๑๒,๙๐๐	ก้อน
เห็ดเป๋าฮื้อ	จำนวน ๔,๓๐๐	ก้อน
เห็ดนางรมเทา	จำนวน ๑,๐๐๐	ก้อน
เห็ดหลินจือ	จำนวน ๑,๐๐๐	ก้อน
เห็ดหูหนู	จำนวน ๘๐๐	ก้อน

- ผลการดำเนินงานผลิตเชื้อเห็ด มีดังนี้

เชื้อเห็ดนางฟ้า	จำนวน 320	ขวด
เชื้อเห็ดเป๋าฮื้อ	จำนวน 130	ขวด
เชื้อเห็ดนางรมเทา	จำนวน 30	ขวด
เชื้อเห็ดหลินจือ	จำนวน 30	ขวด
เชื้อเห็ดหูหนู	จำนวน 25	ขวด

- ทำการแปรรูปเห็ดหลินจือตากแห้ง จำนวน 5 กิโลกรัม

๗.๒.๖ การปลูกผักไร้ดินในโรงเรียน ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการติดตามให้คำแนะนำ พร้อมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่โรงเรียน ๕ โรง ในความรับผิดชอบ ได้แก่ โรงเรียนวัดพระพุทธ, โรงเรียนบ้านไธสง, โรงเรียนพิทักษ์วิทยากุมง, โรงเรียน ตชด. บ้านลีลานนท์, โรงเรียน ตชด. บ้านไธสบี้อแต และฝึกรอบรมให้ความรู้และฝึกปฏิบัติการผลิตและการดูแลรักษาแก่ครู – อาจารย์และเด็กนักเรียน

๗.๓ กิจกรรมการขยายผล

๗.๓.๑ ดำเนินการขยายผลจากกิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี และกิจกรรมแปลงต้นแบบ สู่ในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ พื้นที่ศูนย์สาขา และพื้นที่อื่นๆ จำนวน ๕ ราย

๗.๓.๒ สนับสนุนก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าในโรงเรียนขยายผล จำนวน ๒๘ โรงเรียน โรงเรียนละ ๙๐๐ ก้อน/โรง

๗.๓.๓ การปลูกผักไร้ดิน มีจำนวน ๕ หมู่บ้าน/๑โรง ได้แก่

๑. บ้านบางมะนาว ม. ๑ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ. นราธิวาส
๒. บ้านบุกิตอ่าวมะนาว ม. ๑๒ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ. นราธิวาส
๓. บ้านเขาตันหยง ม.๔ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ. นราธิวาส
๔. บ้านตือลาขอปาลัส ม. ๑๑ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ. นราธิวาส
๕. บ้านใหม่ ม.๕ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ. นราธิวาส

๘. ผลสำเร็จ/ ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

- เป็นแหล่งตัวอย่างในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านวิชาการเกษตร
- เป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกยางพารา และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ว่างระหว่างแถว ยางให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- เป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกพืชผักให้มีคุณภาพ และปลอดภัยจากสารพิษ
- เป็นแหล่งรวบรวม ศึกษา และถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้ดอก-ไม้ประดับ
- เป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกพืชแบบผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่พรุซึ่งมีปัญหาหน้าท่วมขัง และปัญหาดินเป็นกรดจัด
- เป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะเห็ดจากวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น
- เป็นแหล่งศึกษาและเรียนรู้การผลิตผักไร้ดินให้กับเด็กนักเรียนและชุมชนที่อยู่รอบๆ บริเวณโรงเรียน
- เกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่วางแผนไว้ หรือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หรือเกษตรกรที่ปฏิบัติงานในโครงการฯ นำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพของตนเองให้ดีขึ้น

๙. ปัญหา/ อุปสรรค

- ขาดหน่วยงานอื่นๆ ภายในกรมฯ เข้ามาร่วมปฏิบัติงาน
- ในโครงการสวนยางทักษิณราชินีเวศน์ มีต้นยางพาราที่มีอายุมาก (เฉลี่ย ๔๔ ปี) และมีต้นยางพาราที่ตายบางส่วน
- เกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมบางส่วนอ่าน-เขียน ไม่ได้ และมีเป็นผู้สูงอายุ

๑๐. ภาพกิจกรรม

ภาพชุดที่ ๑ การฝึกอบรมและบริการข้อมูลทางวิชาการ

ภาพชุดที่ ๒ การจัดทำแปลงต้นแบบ / แปลงสาธิต

ภาพชุดที่ ๓ การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชผัก/พืชไร่ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในยามวิกฤติฯ

ภาพชุดที่ ๔ โครงการพัฒนาการผลิตพืชสวนประดับในภาคใต้

ภาพชุดที่ ๕ กิจกรรมงานขยายผล